

РОЛЬ ФОНДОВОЇ БІРЖИ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Романюк О. В., студент

Науковий керівник: Машлій Г. Б., к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

У світовій економіці й у народних господарствах окремих країн роль біржі часто недооцінюють. Сучасна біржа прирівнюється до фінансового інституту, який полегшує ведення торгів і здешевлює їх. Такий внесок біржі за значенням рівний промисловій революції кінця XVIII століття, оскільки має таку ж організуючу силу, здатну надати правильний напрямок розвитку економічній системі світу.

Фондова біржа – це фінансова посередницька установа, де відбуваються торгові операції між продавцем і покупцем фондових цінностей за участю біржових посередників по офіційно закріплених правилах, які встановлюються як біржовим (Статут біржі), так і державним законодавством.

Роль фондової біржі в економіці розкривається через її функції:

- 1) мобілізація та концентрація вільних грошових капіталів, нагромаджень за допомогою продажу цінних паперів;
- 2) кредитування і фінансування державних та інших господарських організацій за допомогою купівлі їх цінних паперів;
- 3) забезпечення високого рівня ліквідності вкладень у цінні папери;
- 4) поширення достовірної, чіткої і зрозумілої інформації про товари та фінансові інструменти;
- 5) підтримка професіоналізму торгових і фінансових посередників;
- 6) розробка правил та принципів;
- 7) індикація стану економіки, її товарних сегментів;
- 8) котирування цін.

Виходячи з вище перелічених основних функцій, фондова біржа дозволяє забезпечити концентрацію попиту і пропозиції цінних паперів, а також їх збалансованість на основі біржового ціноутворення [1, с. 182].

Фондова біржа є одним із основних складових елементів світової фінансової системи, оскільки здійснює потужний вплив на економіку, будучи основним механізмом перерозподілу капіталів між різними секторами і господарюючими суб'єктами.

Головна роль фондової біржі полягає в тому, що за її допомогою забезпечується рух, розподіл і перерозподіл капіталу, а також зосереджуються тимчасово вільні грошові кошти, здійснюється їх наступне спрямування у вигляді інвестицій.

Фондова біржа визначає національну економіку і національні інтереси. Як зазначає О.М. Шевченко, в сучасних умовах глобалізації світової економіки можна виокремити декілька основних тенденцій розвитку фондових бірж [3, с. 73-75]:

- 1) посилення інтеграційних процесів. Основною причиною такого явища є загострення конкуренції, поява нових механізмів фондової торгівлі, потреба зниження трансакційних витрат та підвищення ліквідності. Формою прояву

зазначених процесів виступає горизонтальне об'єднання бірж та торговельних систем різних країн, створення стратегічних біржових альянсів. Так, у 1999 році Віденська та Німецька фондові біржі утворили стратегічний альянс, у рамках якого започаткували торгівлю в єдиній системі електронних торгів Xetra [2, с. 11]. У 2000 році створена біржа Euronext, у рамках котрі об'єдналися фондові майданчики Франції, Нідерландів, Бельгії, а з 2002 року – і Португалії;

2) універсалізація діяльності. Фондові біржі змушені розширювати можливості своєї діяльності через надання клірингових послуг, проведення депозитарного та розрахункового обслуговування, надання широкого спектра інформаційних послуг. Таким чином, біржі перетворюються в універсальні інститути фінансового ринку;

3) застосування новітніх технологій і механізмів електронної торгівлі. Такі технології широко використовуються в усьому світі, тому що дозволяють забезпечити анонімність розрахунків, ліквідовують необхідність оцінки ризиків, підвищують надійність здійснених операцій та виконання угод;

4) орієнтація на комерційний характер діяльності – перетворення бірж з організацій, що належать членам біржі – брокерам і банкам у звичайні акціонерні товариства, акції яких обертаються на вільному ринку;

5) концентрація депозитарних, клірингових та розрахункових систем. Головне призначення цих систем – спростити процес розрахунків на фондовому ринку, зробити його більш дієвим та дешевим;

б) посилення взаємозв'язку та взаємозалежності розвитку економіки країн світу й фондової біржі, а також зростання обсягів як внутрішніх, так і зовнішніх боргів.

Значення фондової біржі для ринкової економіки виходить за рамки організованого ринку цінних паперів. Дана інституція інфраструктури ринку зробила переворот у проблемі ліквідності капіталу, який полягав в тому, що для інвестора практично зникла різниця між довгостроковим і короткостроковим вкладенням коштів. Поступово в процесі розвитку операцій на фондових біржах склалася ситуація, коли для кожного окремого акціонера інвестиції (акції) мають такий же ліквідний характер як готівка, тому що акції в будь-який момент можуть бути продані на біржі.

Отже, фондові біржі внесли великомасштабний вклад у світову економіку, оскільки вони сприяють стабілізації цін на різноманітні фінансові активи та інструменти, є рушійною силою економічного розвитку, забезпечують прискорення централізації капіталу, розширюють межі використання тимчасово вільних коштів для фінансування господарств, підвищують мобільність акціонерного капіталу.

Література.

1. Берлач А. І. Організаційно-правові основи біржової діяльності: Навч. посіб. / А. І. Берлач, Н. А. Берлач, Ю. В. Ілларіонов. – К.: Фенікс, 2000. – С. 182.
2. Ревуцька Н. Тенденції розвитку біржових технологій / Н. Ревуцька // Цінні папери України. – 2004. – № 10. – С. 11.
3. Шевченко О. М. Аналіз тенденцій розвитку фондових бірж у світі та Україні/ О.М. Шевченко // Економіка і регіон. – 2011. – № 4 (31) – С. 73-76.